

Na vzhodnem delu ljubljanskega Gradu na mestu starih utrdb so našli leta 1820. lepo število rimskih novcev, kar priča, da so že Rimljani imeli tu svoje bivališče. Leta 1543. so postavili na tem kraju mogočno trdnjavo s čuvajnico in velikim stolpom, v katerem je prebival čuvaj ter opozarjal meščane, ako se je bližal sovražnik mestu.

Na Grad so že od nekdanj držala tri pota, in sicer po sedanji Študentovski, nekdanj Frančiškanski ulici, po Ulici na Grad mimo cerkvice sv. Florijana in vozna pot s Karlovske ceste. Na ravninici vrhu Ulice na Grad v bližini vodnjaka je stala nekoč cerkvice sv. Rozalije, ki so jo zaradi razpadanja leta 1786. podrli. Na Gradu so stali v prošlem času trije stolpi za smodnik. Eden je bil cesarski, drugi deželni, tretji mestni. V njih je bilo časih shranjenih več stotov smodnika. Najmanjša iskra bi lahko zanetila grozen požar. Kadar se je bližala nevihta, so se Ljubljančani kar tresli od strahu, ako užge ognjena strela eno teh smodnišnic.

Dne 28. aprila 1686. je treščilo v cesarsko smodišnico. Izginila je, kakor bi jo kdo odpihal. Na Starem trgu je ostalo malo hiš nepoškodovanih; silni zračni pritisk je pometal vse dimnike s streh, utrl mnogo šip v oknih in metal ljudi po tleh. Strašno bi bilo, ako bi se vnela še druga dva stolpa. Vsi meščani so želeli, da se ta nevarna poslopja postavijo čim prej daleč izven mestnega obzidja, kar se je zgodilo šele v XIX. stoletju.

Ves Grad je bil nekdanj porastel z gostim bukovim in hrastovim drevjem.

V tem gozdu ob potu mimo cerkvice sv. Florijana proti gradu je bival okolo leta 1237. pobožni menih Hironim, h kateremu so prihajali ljudje iz vseh krajev iskat pomoči in tolažbe.

Nekaj sto let pozneje je bival v tej ulici v zadnji hiši na desni strah vseh hudodelcev, mestni krvnik ali — kakor so mu tudi rekali — »frajman«, ki je krajšal zločince za glavo ali jih obešal na ljubljanskem polju in na Suhem bazarju. Sicer pa je pretepal obtožence.

Med svetovno vojno so grajsko poslopje popravili; posebno dohodi in Grajska planota so dobili v zadnjem času dostojnejše lice.

Razgled z Grada pa očara vsakega prijatelja prirode.

Slovo.

*Petelinčki že pojo,
meni v srcu je hudó:
že je tukaj bridki dan,
ko bom moral v tujo stran.*

*Vse po vasi mirno spi,
moje srce le bedi;
slednji še obišče kot,
preden loči se od tod.*

Fr. Ločniškar.

